วิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
Ways of Life of Thai People in Kunming City, Yunnan Province in People's Republic of China

Tang FuLin (กุหลาบ)[1]
พัชรินทร์ บูรณะกร (Patcharin Buranakorn)[2]
patcharintara@yahoo.com
[1]นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
tfl2594754370@gmail.com
[2]อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) กลุ่มตัวอย่างเป็นคนไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองคุนหมิง จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า วิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิง ในด้านภาษา พบว่า พวกเขาใช้ภาษาจีนกลางเป็นหลัก พูดภาษาถิ่นไม่ค่อยได้ ที่อยู่อาศัย พบว่า อาจารย์และนักศึกษาพักที่หอพัก และคนไทยผู้อื่นเช่าบ้านหรือซื้อบ้าน อย่างไรก็ตาม พวกเขาก็นิยมอาศัยอยู่ที่ศูนย์เมือง อาหารการกิน พบว่า ตามเวลาผ่านไป พวกเขานิยมกินอาหารจีนมากกว่าอาหารไทย แต่บางทียังทำอาหารไทยที่บ้าน วิถีชีวิตของพวกเขามีการเปลี่ยนแปลงบางอย่างไปตามสังคมจีน แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่ยังคงรักษาและดำเนินชีวิตตามสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ตนเองเกิดมา และด้านวัฒนธรรมไทย – จีนที่คนไทยยึดถือปฏิบัติ พบว่า ประเพณีไทยที่พวกเขายังยึดถือปฏิบัติมีสงกรานต์ พบว่า พวกเขายังฉลองตามประเพณีไทย แต่ไม่ค่อยซับซ้อนเหมือนจัดที่ไทย ส่วนประเพณีจีนที่พวกเขามีส่วนร่วมคือ ตรุษจีน โดยเข้าร่วมงานต่าง ๆ กับคนจีน เพื่อให้เข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมจีนของคนคุนหมิงมากยิ่งขึ้น คนไทยในเมืองคุนหมิงดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขมาก

คำสำคัญ: วิถีชีวิต, คนไทยในเมืองคุนหมิง, วัฒนธรรมไทย – จีน

Abstract

This research aimed to study ways of life of Thai people in Kunming City in Yunnan Province, People's Republic of China. Research methodology included documentary and field studies. Thirty Thai residents in Kunming City were the sample group. The research found eight notable areas of living of Thai people in Kunming City as the following. 1) Language, mandarin Chinese was their main communicative mean and the local dialect was rarely used. 2) Dwelling, dormitories were main residences of teachers and students; the

others rented or bought houses to stay. Generally, Thai people preferred to live in the city center. 3) Food, the studied group preferred Chinese dishes to Thai food; however, Thai dishes were sometimes cooked at homes. The ways of living were adjusted accordingly to changes in Chinese society; yet some people still followed Thai social and cultural codes. And Thai - Chinese culture, major Thai traditions of Songkran were simply practiced among the studied group. For Chinese traditions, the studied group normally participated in Chinese annual festivals, including Chinese New Year. Participation in these traditions made Thai residents in Kunming City well aware of Chinese society and culture and lived happily in the city.

Keywords: ways of life, Thai residents in Kunming City, Thai – Chinese culture

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สาธารณรัฐประชาชนจีนได้พัฒนาประเทศให้ก้าวหน้ามากขึ้น จนทำให้ชาวต่างชาติจำนวนมากนิยมเดินทางไปติดต่อค้าขายและทำธุรกิจในสาธารณรัฐประชาชนจีนจนนำไปสู่การตั้งถิ่นฐานหรือทำงานในสาธารณรัฐประชาชนจีน จากความก้าวหน้าและพัฒนาการทางสังคมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นไปอย่างรวดเร็ว ชาวไทยส่วนหนึ่งจึงนิยมเดินทางไปอาศัยอยู่ที่ต่างประเทศ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น การศึกษา การทำธุรกิจ การแต่งงาน จนนำไปสู่การตั้งถิ่นฐานในต่างประเทศ ชาวไทยได้เดินทางออกไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในต่างประเทศทั่วโลก ในสมัยก่อนชาวไทยส่วนใหญ่จะนิยมเดินทางไปอยู่ประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เป็นต้น แต่ปัจจุบัน ชาวไทยนิยมอพยพไปตั้งถิ่นฐานรวมอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนมากขึ้น (ชาวต่างชาติในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีคนจำนวนเท่าไร, 16 มีนาคม 2563)

Yu Jiahua (2540, น. 3) กล่าวว่า มณฑลยูนนานมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์และอยู่ติดกับหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นจึงดึงดูดผู้คนจำนวนมากจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มาอาศัยหรือท่องเที่ยวในมณฑลยูนนาน โดยเฉพาะในเมืองคุนหมิง Li Jianbo (2549, น. 307) กล่าวว่า เมืองคุนหมิงอยู่ใกล้ประเทศไทยมาก ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงในการบินจากกรุงเทพ ฯ ไปเมืองคุนหมิง บริษัทหลายแห่งในเมืองคุนหมิงมีความร่วมมือกับประเทศไทย และมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้เปิดสาขาวิชาเอกภาษาไทยและจีน ทุกปีจึงมีคนไทยจำนวนมากเดินทางไปเยือนเมืองคุนหมิง

หลังจากคนไทยเข้ามาในเมืองคุนหมิง วิถีชีวิตของพวกเขาก็เปลี่ยนไปตามการโยกย้ายถิ่นฐาน พวกเขาต้องเผชิญกับความท้าทายและการปรับตัวเข้ากับสถานที่ใหม่ สภาพแวดล้อมใหม่ สังคมและวัฒนธรรมใหม่ที่แตกต่างไปจากประเทศไทยบ้านเกิดของพวกเขา คนไทยในเมืองคุนหมิงจึงต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่เพื่อให้ใช้ชีวิตในเมืองคุนหมิงได้อย่างมีความสุข ชีวิตของพวกเขาจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่ Li Haoran (2554,น. 1) และ Meng Xianzhe (2557, น. 1) กล่าวว่า โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจทำให้โลกเปิดกว้างมากขึ้น อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ และคนสมัยใหม่ได้ก้าวข้ามข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์และเดินทางไปมาหาสู่กันทั่วโลกโดยปราศจากอุปสรรคซึ่งทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานจากประเทศบ้านเกิดไปสู่ประเทศใหม่ด้วยเหตุผลต่าง ๆ อย่างแพร่หลายทั่วมุมโลก ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง

ของวิถีชีวิตของผู้คน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษางานวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อทำให้รู้ว่าวิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิงเป็นอย่างไร มีการปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมใหม่อย่างไร โดยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคนไทยจำนวนมากที่จะต้องเดินทางมาเมืองคุนหมิง เพื่อดำเนินชีวิตให้เข้ากับชีวิตในเมืองคุนหมิงได้ดีขึ้น และหวังว่าผลการวิจัยนี้จะมีส่วนช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนกันระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เน้นการศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิง แม้ว่าในเมืองคุนหมิงมีคนไทยจำนวนมากประกอบอาชีพต่าง ๆ แต่บางกลุ่มมีคนจำนวนน้อยและได้รับอิทธิพลน้อยเกินไป ไม่ได้เห็นวิถีชีวิเด่นเฉพราะซึ่งตัดสินใจที่จะตัดเลือกกลุ่มที่มีคนไทยจำนวนมากและได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ่งและ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 30 คน (เลือก 50% จากประชากรคนไทยในเมืองคุนหมิงทุกกลุ่มรวมกัน) ประกอบด้วย 1) นักศึกษาชาวไทย 9 คน 2) อาจารย์ชาวไทย 3 คน 3) พ่อค้าแม่ค้าร้านอาหารไทย 9 คน 4) คนไทยแต่งงานกับคนจีน 9 คน

2. ขอบเขตเวลา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวิจัยตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยในสังคมจีน

2.2 ศึกษาประวัติและความเป็นมาของคนไทยในเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคนไทยในเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เป็นคนไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองคุนหมิง จำนวน 30 คน จำแนกเป็น 1) กลุ่มนักศึกษาชาวไทย จำนวน 9 คน 2) กลุ่มอาจารย์ชาวไทย จำนวน 3 คน 3) กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าเปิดร้านอาหารไทย จำนวน 9 คน และ4) กลุ่มคนไทยที่แต่งงานกับคนจีน จำนวน 9 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำ

วิจัยและให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

3.2 นำคำถามสัมภาษณ์ที่แก้ไขจนสมบูรณ์แล้วไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทย – จีนที่คนไทยยึดถือปฏิบัติของคนไทยในเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

4.2 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. วิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิง

คนไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองคุนหมิง เมื่อเวลาผ่านไป การดำเนินวิถีชีวิตของพวกเขาจะมีการเปลี่ยนแปลงไป แต่ยังมีบางส่วนยังคงดำเนินแบบดั้งเดิมไว้ พวกเขาต้องการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในเมืองคุนหมิงได้ดีขึ้นและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขมากยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ภาษา

หลังจากคนไทยที่เข้ามายังเมืองคุนหมิงเป็นระยะเวลายาวนาน พวกเขาใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาหลักเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ส่วนภาษาถิ่นพวกเขายังไม่เรียนได้และฟังเข้าใจได้ ในกระบวนการที่ใช้ภาษาจีนกลาง ไม่เพียงแต่ได้ฝึกภาษาจีนดียิ่งขึ้น ยังสามารถนำความสะดวกสบายมาสู่ชีวิตอีกด้วย ดังที่กล่าวว่า

“ผมใช้ภาษาจีนกลางเป็นส่วนมากในชีวิตประจำวัน”
(คนไทยแต่งงานกับคนจีน, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หลังจากคนไทยที่เข้ามายังเมืองคุนหมิง เพื่อสามารถดำเนินชีวิตและให้เข้ากับชีวิตในเมืองคุนหมิงได้ ภาษาที่พวกเขาใช้มีการเปลี่ยนแปลงไป พวกเขาไม่ได้ใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนอื่นเหมือนเดิม แต่ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน จะได้เห็นว่า เมื่อผู้คนเข้าไปยังสังคมใหม่หรือสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ภาษาเป็นเรื่องอันดับที่หนึ่งและมีความสำคัญมากที่ต้องการเปลี่ยนไปตามสังคมนั้น ๆ เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและง่ายขึ้นในชุมชนนั้น

1.2 ที่อยู่อาศัย

นักศึกษาชาวไทยและอาจารย์ชาวไทยได้อาศัยอยู่ที่หอพักในมหาวิทยาลัย ส่วนคนไทยอื่น ๆ จะเช่าบ้านหรือซื้อบ้าน อยู่ใกล้กับสถานที่ทำงานของตนเอง ดังที่กล่าวว่า

“พักอยู่ตำบลเฉียงโก้ง ทางมหาวิทยาลัยมีบ้านพักให้ แต่เราก็จัดบ้านตกแต่งเองแบบไทย ๆ เพราะเราเป็นคนไทย”
(อาจารย์, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองคุนหมิงส่วนใหญ่นิยมอาศัยอยู่ในศูนย์กลางเมือง เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสะดวกสบายใจ โดยปกติ พวกเขาจะตกแต่งบ้านโดยใช้วัสดุแบบไทย ๆ ให้ดูเหมือนอยู่บ้านไทย จึงจะได้บรรเทาความคิดถึงบ้านเกิดและยังคงรักษาดำเนินชีวิต

แบบดั้งเดิมในบางส่วนหนึ่ง

1.3 อาหารการกิน

1) กินอาหารจีนเป็นหลัก

ครั้งแรกที่คนไทยมาถึงเมืองคุนหมิง ส่วนใหญ่พวกเขาจะนิยมทำอาหารไทยกินในบ้านหรือไปกินที่ร้านอาหารไทย แต่เมื่อเวลาผ่านไป พวกเขาเริ่มปรับตัวให้เข้ากับอาหารจีนและกินอาหารจีนเป็นหลักในชีวิตประจำวัน ดังที่กล่าวว่า

“โดยปกติฉันชอบกินหั่วกัว เซาเข่า ส้มตำ อาการจีนเป็นหลัก แต่ก็ทำอาหารไทยบ่อย”

(คนไทยแต่งงานกับคนจีน, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า นิสัยการกินของพวกเขาเปลี่ยนไปบ้าง หลังจากใช้ชีวิตในเมืองคุนหมิงเป็นระยะเวลานานเริ่มชินกับการกินอาหารจีน เน้นที่อาหารจีนเป็นหลักในชีวิตประจำวัน แถมยังทำอาหารไทยบ้างเป็นบางครั้ง เห็นว่าพวกเขาปรับตัวด้านอาหารการกินให้เข้ากับชีวิตในเมืองคุนหมิงได้ดีขึ้น

2) กินอาหารไทยเป็นหลัก

สำหรับคนไทยบางส่วนที่เพิ่งมาเมืองคุนหมิงและแม้ว่าอยู่เมืองคุนหมิงเป็นระยะเวลานาน แต่พวกเขายังนิยมกินอาหารไทยในบ้านหรือไปกินอาหารไทยที่ร้านอาหารไทย ดังที่กล่าวว่า

“กินอาหารไทยเป็นหลักทำเองที่บ้านเพราะที่นี่มีวัตถุดิบครบ”

(นักศึกษา, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า นิสัยการกินของคนไทยบางคนไม่ได้เปลี่ยนไป พวกเขาเน้นที่อาหารไทยในชีวิตประจำวันเป็นหลัก พวกเขาจะซื้อวัตถุดิบจากร้านในเมืองคุนหมิงที่มีวัตถุดิบสำหรับทำอาหารไทยอย่างครบถ้วนมาทำอาหารไทยกินที่บ้านซึ่งไม่เพียงตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังบรรเทาอาการคิดถึงบ้านที่เมืองไทยได้อีกด้วย

2. วัฒนธรรมไทย – จีนที่คนไทยยึดถือปฏิบัติ

2.1 ศาสนา

คนไทยส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเมืองคุนหมิง นับถือศาสนาพุทธ นิยมทำบุญ ไหว้พระทุกวัน และไปวัดในวันสำคัญทางศาสนา ดังที่กล่าวว่า

“ไหว้พระก่อนนอน ยึดถือโดยการปฏิบัติเป็นประจำทุกวันก่อนเข้านอน”

(นักศึกษา, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยนับถือศาสนาพุทธเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะไปที่ไหนยังทำปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะทำด้วยการสวดมนต์ทุกวันก่อนนอน พวกเขาคิดว่านับถือศาสนาพุทธสามารถให้กำลังใจแก่ตนเอง พระพุทธเจ้าสามารถชี้ทางให้เมื่อตนเองไม่แน่ใจว่าตัดสินใจยังไง ในช่วงเวลา

ที่อยู่ที่ต่างประเทศ ด้วยเหตุผลที่อยู่คนเดียวไม่สามารถพึ่งพาใครได้ พวกเขายิ่งนับถือศาสนาพุทธมากขึ้น จะได้รับความปกป้องจากพระพุทธเจ้า และได้รับความสบายใจทางจิตใจ รู้สึกว่าไม่ได้อยู่คนเดียว และมีพระพุทธเจ้าอยู่เคียงข้างสม่ำเสมอ

2.2 ประเพณีไทย

2.2.1 ประเพณีวันสงกรานต์

คนไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองคุนหมิงไม่เคยลืมวันสงกรานต์ เมื่อถึงวันสงกรานต์ พวกเขามีโอกาสเฉลิมฉลองวันสงกรานต์ที่จัดขึ้นที่สถานทูตไทยในเมืองคุนหมิงหรือที่มหาวิทยาลัย ดังที่กล่าวว่า

“ฉลองวันสงกรานต์ตามปกติทุกปี โดยเข้าร่วมงานกิจกรรมของกงศุลหรือของมหาวิทยาลัย”

(อาจารย์, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

“ฉลองโดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานทูตไทยจัด และเล่นสาดน้ำกับเพื่อน ๆ”

(คนไทยแต่งงานกับคนจีน, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

“ฉลองกันในหมู่เพื่อน เช่นทานอาหารร่วมกัน”

(แม่ครัว, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยให้ความสำคัญต่อวันสงกรานต์เป็นอย่างมาก กิจกรรมในวันสงกรานต์ เมืองคุนหมิงจะจัดขึ้นที่สถานกงสุลไทยในจีนและในมหาวิทยาลัยที่เป็นสอนสาขาวิชาภาษาไทยโดยอาจารย์คนไทยจะสอนนักศึกษาคนจีนเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในวันสงกรานต์ด้วยการให้นักศึกษาคนจีนสวมใส่ชุดไทยมาแสดง สอนทำอาหารไทย ฝ่ายมหาวิทยาลัยจะจัดกิจกรรมเล่นน้ำที่มหาวิทยาลัยในช่วงบ่าย ไม่ได้บังคับเป็นวันไหน แต่อยู่ระหว่างวันที่ 14-16 และให้คนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยเข้าร่วมงานเล่นน้ำ แม้ว่ากิจกรรมและพิธีกรรมวันสงกรานต์ที่จัดขึ้นอยู่ที่มหาวิทยาลัยในคุนหมิงไม่ซับซ้อนเหมือนที่ไทย แต่พวกเขาได้มีโอกาสเฉลิมฉลองวันสงกรานต์กับเพื่อนคนจีน ทำให้รู้สึกมีความสุขและอบอุ่นในประเพณีวันสงกรานต์

2.3 ประเพณีจีนที่คนไทยมีส่วนร่วม

2.3.1 ประเพณีวันตรุษจีน

มหาวิทยาลัยและรัฐบาลจีนจัดกิจกรรมเพื่อฉลองเฉลิมวันตรุษจีนอย่างยิ่งใหญ่ ทำให้คนไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองคุนหมิงได้เข้าร่วมกัน ดังที่กล่าวว่า

“ร่วมกิจกรรมตรุษจีนรับประทานอาหารร่วมกับชาวจีนเพื่อให้เข้าใจกับวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น”

(แม่ครัว, 2 กรกฎาคม 2565, สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองคุนหมิงมีส่วนร่วมในประเพณีวันตรุษจีน ไม่ว่าจะอยู่กับครอบครัวจีนหรือเพื่อนชาวจีน พวกเขาก็เข้าร่วมงานและฉลองวันตรุษจีนตามประเพณีจีน คนไทยที่แต่งงานกับคนจีนได้เรียนรู้ขั้นตอนการเฉลิมฉลองวันตรุษจีนอย่างครบถ้วน ได้แก่ ทำ

ความสะอาดที่บ้าน ติดป้ายสีแดง วางโคมไฟสีแดง และกินข้าวกับครอบครัวในวันสุดท้ายของวันปีใหม่ พอถึงเที่ยงคืนของวันสุดท้าย จะจุดประทัดและไหว้บรรพบุรุษ เพื่อหวังว่าสิ่งที่ไม่ดีจะอยู่ที่ปีเก่า และรับสิ่งใหม่และสิ่งที่ดีในปีใหม่ วันแรกวันปีใหม่ ใส่ชุดใหม่ จุดเทียนและธูป ก่อนกินอาหารต้องไหว้บรรพบุรุษและจุดประทัดทุกครั้งจนถึงสิ้นวันตรุษจีน วันที่สองไปเยี่ยมผู้ใหญ่และญาติพี่น้อง ผู้ใหญ่ให้อั่งเปาแก่เด็ก วันต่อไปก็ไปทำสิ่งที่ตนเองอยากทำหรือพักผ่อนที่บ้าน ส่วนอาจารย์ นักศึกษา และพ่อค้าแม่ค้าไม่ได้ทำตามขั้นตอนดังกล่าวอย่างครบถ้วน ทำบางขั้นตอนเท่านั้น การที่คนไทยในเมืองคุนหมิงได้มีประสบการณ์ทางในการเข้าร่วมเฉลิมฉลองงานตรุษจีนของจีน ทำให้คนไทยที่เป็นคนต่างถิ่นได้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจีนที่ตนอาศัยอยู่อย่างกลมกลืนมากขึ้น คนไทยได้มีส่วนร่วมมีความสุขไปกับคนจีนในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ คนไทยก็พออยู่มีความสุขไปด้วย กิจกรรมทางวัฒนธรรมในวันตรุษจีนจึงช่วยให้ความแปลกและแตกต่างทางชาติพันธุ์ของคนไทยในจีนสูญสลายไปได้ วัฒนธรรมตรุษจีนได้ทำให้คนต่างชาติที่อาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันได้ร่วมเป็นหนึ่งเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์วิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยพบว่า คนไทยที่เข้ามายังเมืองคุนหมิงจะมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป พวกเขาต้องปรับตัวโดยเฉพาะในด้านดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น คนไทยแต่งงานกับคนจีนให้สัมภาษณ์ว่า *“โดยปกติฉันชอบกินหั่วกัว เซาเข่า ส้มตำ อาการจีนเป็นหลัก แต่ก็ทำอาหารไทยบ่อย”* สรุปได้ว่า วิถีชีวิตของคนไทยในเมืองคุนหมิงได้เปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในเรื่องอาหารการกิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด/ทฤษฎีของ Engel, Blackwell (1993 อ้างใน ธีรพร ดีวัน, 2552 : 16) ที่กล่าวว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับแนวคิด/ทฤษฎีของ ชนันรัตน์ ชุดไธสง (2560, น. 6) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นภาวะของความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในพื้นที่ เมื่อสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประชาชนจึงมีความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ZHANG WEN (2563) เรื่องวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทิดไทย อ. แม่ฟ้าหลวง จ. เชียงราย พบว่า ชาวจีนยูนนานที่เป็นผู้อพยพมายังประเทศไทยด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ คนจีนกลุ่มนี้มีประวัติความเป็นมาและและการดำเนินชีวิตเฉพาะตนเอง และพวกเขายังรักษาวิถีชีวิตที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี ตามเวลาที่ผ่านไป ลูกหลานได้แต่งงานกับคนไทยหรือชาติพันธุ์อื่น ๆ ย่อมใช้ชีวิตร่วมกับชาติพันธุ์อื่นแล้วมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา ประเพณี การแต่งกาย การนับถือศาสนา การประกอบอาชีพ และการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

งานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อคนไทยจำนวนมากที่จะต้องเดินทางมาเมืองคุนหมิง เพื่อดำเนินชีวิตให้เข้ากับชีวิตในเมืองคุนหมิงได้ดีขึ้น และมีส่วนช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนกันระหว่างประชาชนของทั้งประเทศไทยกับสาธารณะรัฐประชาชนจีนได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรศึกษาบทบาทของคนไทยในเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีต่อสังคมจีน

เอกสารอ้างอิง

ชนันรัตน์ ชุดไธสง. (2560). การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบ เขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ข่าวชาวต่างชาติในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีคนจำนวนเท่าไร. (6 มีนาคม 2563). Global Times. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2, 2565, จาก https://baijiahao.baidu.com

ธีรพร ดีวัน. (2552). วิถีชีวิตและพฤติกรรมการอ่านนิตยสารของวัยรุ่นเพศหญิง. ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Li Jianbo. (2549). เที่ยวยูนนาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). คุนหมิง: มหาวิทยาลัยยูนนาน.

Li Haoran. (2554). การวิเคราะห์โดยย่อเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาแนวคิดการบริโภคของผู้อยู่อาศัยในเมืองคุนหมิง. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2, 2565, จาก https://wenku.baidu.com

Meng Xianzhe. (2557). การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตต่อการออกแบบ—นำการออกแบบโมเดล MPV ของสาธารณรัฐประชาชนจีนมาเป็นตัวอย่าง. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมการออกแบบอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคุนหมิง.

Yu Jiahua. (2540). การบันทึกทิวทัศน์ยูนนาน (พิมพ์ครั้งที่ 9). คุนหมิง: การศึกษายูนนาน.

ZHANG WEN. (2563). วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทิดไทย อ. แม่ฟ้าหลวง จ. เชียงราย. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.